# Advies aan B&W

***Onderwerp***

Gemeentelijke begraafplaatsen, sociale uitvaart

| | | | |
|---|---|---|---|
| **Datum** | 4 -7 -23 | **Naam en telefoon** | Lidewij Dicou / Nina van Schagen |
| **Afdeling** | RO / IBOR | **Portefeuillehouder** | Dolf Warris |

**Wat adviseer je te besluiten?**

1. De raad voor te stellen het Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Oss 2023 vast te stellen.
2. De raad voor te stellen de Beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss 2023 vast te stellen.
3. De raad voor te stellen de Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss 2024 vast te stellen.
4. De raad voor te stellen de Verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss 2024 vast te stellen.
5. Beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen 2024-2027 vast te stellen.
6. In te stemmen met de maatregelen, herinrichting noordelijke gedeelte, vervangen haag en restauratie muur en de bijbehorende investeringskredieten.
7. Het tekort van € 65.000,- als een 3O-ontwikkeling op te nemen in de Marap II / Programmabegroting 2024-2027.

**Aanleiding**

De gemeente Oss heeft twee algemene gemeentelijke begraafplaatsen in beheer: Hoogen Heuvel in Oss en de begraafplaats in Megen. De huidige plannen dateren al van een aantal jaren geleden. Inmiddels vinden er verschillende ontwikkelingen plaats die vragen om een nieuwe beleidsplan, beheerplan en verordeningen. Met name de ontwikkeling minder begrafenissen, dus minder inkomsten, is een belangrijke reden hiervoor.
Daarnaast had de gemeente nog geen beleid over hoe om te gaan met sociale uitvaarten, waarvan de laatste jaren een toename te zien is.

**Bijdrage**

Vooral begraafplaats Hoogen heuvel draagt met zijn parkachtige inrichting bij aan de opgave om de klimaatsverandering zoveel mogelijk te beperken en er op te anticiperen (programma 4). Het groene karakter van de begraafplaatsen zorgt voor verbetering van de lucht, verkoeling van de omgeving, betere waterberging en herstel van de biodiversiteit.

**Resultaat**

Met het opstellen van de nieuwe plannen en verordeningen sluit de gemeente Oss weer aan op de huidige ontwikkelingen. Zoals meer rekening houden met de wensen vanuit de samenleving door meer mogelijkheden te bieden op het gebied van begraven, asurnen plaatsen en asverstrooiing. Dit biedt ook kansen om meer inkomsten genereren.

**Argumenten**

*1.1 Met een actueel beleidsplan kunnen we beter inspelen op de gewijzigde behoeften ten aanzien van begraven en asbestemming.*

Steeds meer mensen verkiezen cremeren boven begraven. Hierdoor neemt ook de vraag naar verschillende vormen van asbestemming toe. Denk aan urnengraven, urnenmuren of strooivelden. Bij begraven neemt de behoefte aan een persoonlijke invulling of specifieke vorm van begraven (zoals natuurbegraven of duurzaam begraven) toe. In het nieuwe beleidsplan spelen we in op deze behoeften, door op onze algemene begraafplaatsen (met name Hoogen Heuvel) meer ruimte te bieden voor bijvoorbeeld vrije graven of asbestemming. Een betere afstemming van aanbod en vraag, heeft naar verwachting ook een positief effect op de inkomsten, die de begraafplaatsen genereren.

*1.2 We spelen in op de opgaven voor klimaatverandering en biodiversiteit.*

Begraafplaats Hoogen Heuvel heeft een groene, statige uitstraling. De strakke inrichting met statige paden, hoge hagen en eenvormige velden (kamers) geven het begraafpark een waardige uitstraling en hebben cultuur-historisch waarde, die we graag willen behouden. Tegelijk willen we tegemoet komen aan de behoeften van inwoners voor begraven of asbestemming in een natuurlijke omgeving en willen we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. In het beleidsplan geven we daarom meer ruimte voor aanpassingen van (een deel van) de inrichting en beplanting, waarbij klimaat en biodiversiteit leiden zijn. Dit werken we in het beheerplan verder uit. Een meer klimaatadaptieve inrichting en diverse beplanting heeft ook consequenties voor het beheer en onderhoud (ecologisch beheer).

2*.1 De beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss 2023 geeft eenduidig duidelijkheid hoe we omgaan met sociale uitvaarten.*

De gemeente had nog geen beleid hoe we omgaan als er geen nabestaanden zijn of deze geen uitvaart willen of kunnen betalen. In deze situatie betaalt de gemeente de kosten. Om voor iedere situatie nagenoeg hetzelfde te houden en om te bepalen hoe de kosten zo beperkt mogelijk gehouden kunnen worden, is het nodig om hier beleidsregels voor op te stellen.

*3.1 Een nieuwe verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss is nodig.*

De laatste verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss dateert uit 2016. Om een goede prognose te kunnen doen over de te verwachte inkomsten is er gebruik gemaakt van een tarieventool. Hierdoor is een splitsing van bedragen gemaakt, waardoor de tarieven ook zijn veranderd. De nieuwe tarieven sluiten ook aan bij de tarieven in de buurgemeenten.

*4.1 Een nieuwe verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss is nodig.*

De laatste verordening voor het beheer en gebruik van de gemeente begraafplaatsen dateert uit 2011. Deze verordening had een actualisatie nodig. Zo stonden er zaken in die niet meer van toepassing zijn, zoals het gebruik van de aula en muziekinstallatie en een aanwezigheid van een commissie.

*5.1. Het nieuwe beheerplan biedt kansen.*
In het nieuwe beheerplan zijn maatregelen opgenomen om meer te voldoen aan de wensen met betrekking tot begraven. Hiermee is er ook meer kans op inkomsten, omdat er mogelijk eerder gekozen wordt voor een van onze gemeentelijke begraafplaats.
Klimaat en biodiversiteit hebben ook in dit beheerplan een plek gekregen en worden er beheermaatregelen genoemd die bij dragen aan klimaatadaptatie en het verhogen van de biodiversiteit.

*6.1 Het uitvoeren van maatregelen is noodzakelijk.*
Het vervangen van de haag door een hekwerk op de begraafplaats in Megen zorgt voor minder onderhoud en voor voldoende capaciteit de komende jaren. De herinrichting van het noordelijk gedeelte op de begraafplaats Hoogen Heuvel sluit goed aan om aan de huidige wensen te kunnen voldoen: begraven in een natuurlijke omgeving en meer keuzemogelijkheden.
De restauratie van de muur in Megen zorgt er voor dat het beleid van het behoud van een beschermd stadsgezicht gehandhaafd blijft.

*7.1 Accepteren van een tekort voor de gemeentelijke begraafplaatsen.*
Gemeentes zijn verplicht om een algemene begraafplaats te hebben. Het bieden van een laatste rustplaats ziet de wetgever als een taak van de overheid. De afgelopen jaren zijn er al een aantal bezuinigingen doorgevoerd, zoals van 3,2fte naar 2,0 fte. Het nog verder verlagen van de kosten zorgt voor vermindering van de kwaliteit van de dienstverlening en de begraafplaats zelf. Zowel de begraafplaats in Megen als de Hoogen Heuvel bevatten veel aspecten van ons Cultureel Erfgoed. Daarnaast dragen de begraafplaatsen bij aan het beperking van de klimaatsveranderingen. Het biedt omwonenden een koele plek in de hete zomers.

**Kanttekeningen, tegenargumenten, risico's**
*1.1 Het beleid is gebaseerd op prognoseberekeningen en nu bekende trends.*

Het is lastig om betrouwbare berekeningen te maken van de benodigde capaciteit voor begraven en asbestemming in de toekomst. Nieuwe ontwikkelingen, zoals andere vormen van lijkbezorging of de komst van een crematorium in Oss, kunnen leiden tot een andere capaciteitsvraag of kwalitatieve behoeften.

*6.1 Het nemen van maatregelen om de inkomsten is gebaseerd op verwachtingen.*
Marktonderzoek wijst uit dat mensen graag meer vrijheid willen in de keuze waarop ze begraven worden. Of dit uiteindelijk ook in Oss geldt moet uiteindelijk blijken. Het is nog onduidelijk of het crematorium in Oss komt. De raad van State moet hier nog steeds een uitspraak over de doen. Mocht het doorgaan dan verwacht de eigenaar van het crematorium dat er meer urnenplaatsingen en asverstrooiingen zullen plaatsvinden op Hoogen Heuvel.

**Overig**

*a. Financiën*

De financiële gevolgen van het beleid zijn uitgewerkt in het beheerplan. In het beheerplan is gekeken naar de mogelijkheden om de uitgaven te verlagen en te inkomsten te verhogen. In de afgelopen jaren zijn er al een aantal kostenbesparende maatregelen genomen. Het verder verlagen van de uitgaven in de planperiode 2024 – 2027 heeft geen voorkeur. Dit gaat onder ander ten kosten van de dienstverlening. Met het uitvoeren van een aantal maatregelen is de verwachting dat er meer begrafenissen komen, dus meer inkomsten. Ook met de komst van het crematorium is de verwachting dat er meer urnenplaatsingen en asverstrooiingen plaats gaan vinden. De komst van het crematorium is nog onzeker, ook is het lastig om te bepalen hoeveel begrafenissen er meer zullen gaan plaatsvinden, dus ook lastig in te schatten wat de inkomstenverhoging zal zijn. Zonder rekening te houden met mogelijk inkomstenverhoging zal er de komende jaren een tekort zijn van € 65.000,-

*b. Communicatie*

Het voorstel is om zodra alle plannen en de verordeningen zijn vastgesteld een communicatietrajct in te gaan. Hoe deze eruit gaat zien wordt dan bepaald.

*c. Uitvoering*

Zodra de plannen zijn vastgesteld kunnen er een aantal zaken uitgevoerd worden:

- Bekijken en uitvoeren mogelijkheden verduurzamen gebouwen, afdeling Vastgoed
- Bekijken en regelen functie Aula, nog te bepalen.
- Uitvoeren voorgestelde maatregelen:
    - Herinrichting noordelijke gedeelte, afdeling IBOR
    - Vervangen haag in hekwerk, afdeling IBOR
    - Restauratie muur, afdeling Vastgoed.

*d. Overlegd met*

Om goed inzicht te krijgen in ontwikkelingen en behoeften ten aanzien van begraven en cremeren, hebben we een beknopt marktonderzoek laten doen. Daarnaast hebben we via het Burgerpanel inzicht verkregen in de mening van inwoners van de gemeente Oss over onze begraafplaatsen. Intern is overlegd met:

- Luc Visschers, teamleider Vakbeheerders & Specialisten, IBOR
- Wilco van Oorschot, bedrijfskundig medewerker, IBOR
- Ronald Arts, adviseur Planning & Control, FC
- Erik Megens, kwaliteitsmedewerker, WIS-KO
- Conrad van Keulen, projectleider verduurzaming maatschappelijk VG, VB-VO
- Jan-Willem van Zoelen, medewerker Cultureel Erfgoed, VTH-BVTH
- Mijke Peeters, Archeoloog / beleidsadviseur Erfgoed, LWE

***Bijlagen***

- Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Oss 2023
- Beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss 2023
- Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss 2024
- Verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss 2024
- Beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen 2024-2027

---

**Samenvatting**

Voor de gemeentelijke begraafplaatsen zijn het beleidsplan, beheerplan en de twee verordeningen geactualiseerd. Ook is er een beleidsnotitie voor sociale uitvaarten opgesteld. De plannen geven de ambitie, doelstellingen en beleidsregels en de bijbehorende maatregelen weer voor de begraafplaatsen in Oss, Hoogen Heuvel en Megen. Met deze plannen wordt er ingespeeld op trends en ontwikkelingen omtrent begraven en wordt er rekening met behoeften van inwoners ten aanzien van de begraafplaatsen in Oss. De plannen dragen bij aan ambities op gebied van onder meer klimaat en biodiversiteit. Voor de komende jaren zijn de begraafplaatsen niet kostendekkend, maar de verwachting is dat de inkomsten zullen gaan stijgen.